

SZAKDOLGOZAT

Bogdán Ágnes

Közoktatás vezető és pedagógus szakvizsga

Kaposvár

2023

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Kaposvári Campus

Közoktatás vezető és pedagógus szakvizsga

**A Szaktanácsadói munka területei, módszerei a
közoktatásban**

Belső konzulens: Velner András

főiskolai docens

Készítette: Bogdán Ágnes

JKOPRA

levelező

Tanszék: Neveléstudományi

Intézet/Szakdidaktikai Tanszék

Kaposvár

2023

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés.....	3
3. Szaktanácsadói feladatok.....	6
3.1. Általános feladatok.....	6
3.2. Részletes feladatok	6
3.2.1. Tantárgygondozó szaktanácsadás.....	6
3.2.2. Tematikus (országos) szaktanácsadás (48/2012.(XII.12.) EMMI rendelet 10§-15.§ szerint)	7
3.2.3. Általános szaktanácsadás (48/2012.(XII.12.) EMMI rendelet 3.§.(a)-(f) alapján)	7
3.3. Pedagógiai-szakmai szolgáltatási területek szerint (48/2012.(XII.12.) EMMI rendelet).....	8
3.3.1. Pedagógiai értékelés	8
3.3.2. Pedagógiai tájékoztatás.....	9
3.3.3. Tanügy-igazgatási szolgáltatás	10
3.3.4. Pedagógusok képzése, továbbképzése.....	10
3.3.5. Tanulmányi, sport-és tehetséggondozó versenyek szervezése, összehangolása.....	11
3.3.6. Tanulótájékoztató-tanácsadó szolgálat.....	11
3.3.7. A lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók támogatásához kapcsolódó korai jelző-és pedagógiai támogató rendszer működtetése	12
3.3.8. Egyéb-munkaközösségek gondozása.....	12
3.3.9. Egyéb-vegyes	12
4. A szaktanácsadó segít, és nem ellenőríz	14
4.1. Segít a pedagógusnak	14
4.2. Segít az iskolának	15
4.3. Segít a kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló nevelésében, oktatásában	16
4.3.1. A sajátos nevelést igénylő gyermekek, tanulók és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók integrált nevelését segítő szaktanácsadás	16
4.3.2. Tehetségfejlesztési szaktanácsadás	17
4.4. Konfliktuskezelési szaktanácsadás.....	17
4.5. Pedagógiai mérés-értékelési szaktanácsadás	17
5. Legyél szaktanácsadó!.....	18
5.1. A szaktanácsadás szintjei.....	18
5.2. Szaktanácsadói kompetenciák.....	20
5.2.1. Önfelkészítéshez szükséges szaktanácsadói kompetenciák.....	20
5.2.2. Egyéni tanulás támogatásához szükséges szaktanácsadói kompetenciák	20
5.2.3. Csoportos tanulás támogatásához szükséges szaktanácsadói kompetenciák.....	21

5.2.4. Szervezeti tanulás támogatásához szükséges szaktanácsadói kompetenciák	21
5.2.5. Intézményközi tanulás támogatásához szükséges szaktanácsadói kompetenciák	22
5.2.6. Országos szint, a szakpolitikai döntések támogatásához szükséges szaktanácsadói kompetenciák	22
5.3. A szaktanácsadói képzés	23
5.3.1. A szaktanácsadói képzés célja	23
6. Én szaktanácsadóként	24
7. Összegzés	29
8. Felhasznált irodalom	32

1. Bevezetés

2020 októberében minősültem, a minősülésem előtt lehetőségem volt két alkalommal is igénybe venni szaktanácsadó segítségét. Az első alkalommal az intézményvezető kérte, hogy látogasson el hozzám a tanácsadó a mielőtt minősülök. Tartottam tőle, teljesen ismeretlen volt ez a szolgáltatás számomra, nem igazán tudtam, mi haszna van, az volt bennem, hogy egy újabb alkalom, ahol engem figyelnek, vizsgáztatnak.

Majd elérkezett a látogatás napja. Már a bemutatkozáskor kellemes benyomást keltett a kolléganő, kedves és közvetlen volt a stílusa. Az óra megtartása után ketten ültünk le megbeszélni a tanórán történeteket. Jól indult számomra, hogy csak ketten voltunk a megbeszélésen, sokkal közvetlenebb volt a hangulat, nem volt annyira hivatalos. A megbeszélés során rengeteg dicséretet, pozitív megerősítést kaptam, ami nagyon jól esett, hiszen pedagógusként a munkám során nem sok pozitív megerősítésben van részem. Javaslatokat, további ötleteket kaptam tőle, hogy még hatékonyabb, eredményesebb legyen a munkám. Rendkívül pozitív és megerősítő volt az első találkozásom egy szaktanácsadóval, minden félelmem elszállt, nagyon jó élményként maradt meg bennem a látogatása.

Második alkalommal, közvetlenül a minősítésem időpontja előtt látogatott meg egy szaktanácsadó, ez alkalommal az én kérésemre. A látogatás most is nagyon jól sikerült, sok pozitív megerősítést kaptam. A minősítéssel kapcsolatosan is választ kaptam a kérdéseimre, illetve segítséget a szükséges dokumentációk elkészítéséhez. A már elkészült dokumentumokat közösen átnéztük, a szükséges javításokat megbeszéltük. A látogatás végére sokkal tisztábban láttam a minősítéssel kapcsolatban, a kérdéseimre választ kaptam, az előttem álló feladatokra vonatkozóan segítséget, javaslatokat, hogy a lehető legjobban sikerüljön az előttem álló feladat.

Összefoglalva elmondhatom, hogy a szaktanácsadói szolgáltatás hasznos a pedagógusok számára. Segítséget nyújt nekik a tanítás során, például módszertani javaslatokat adhat, hogy a tanítás minél hatékonyabb, eredményesebb lehessen. Segítségével beültethetők a mindennapos tanításba az új módszerek, eszközök. Javaslatokat kaphat a pedagógus a motivációs módszereket illetően, fejlesztő játékokat, hogy a tanulói képességek, szükséges kompetenciák a lehető legnagyobb mértékben legyenek a tanórák során fejlesztve.

Mindezeken kívül, a minősítés előtt álló pedagógusnak is segítség a szaktanácsadó látogatása. Választ kaphatnak a minősítéssel kapcsolatos kérdéseikre, és segítséget is a dokumentumok elkészítéséhez, ha szükséges. Az esetleges félelmek és kétségek eloszlatásában is segíthet a pedagógusnak a tanácsadó. Amennyiben szükséges a portfólióírással kapcsolatban is

kérdezhetünk. Bár nem ez a konkrét feladata a szaktanácsadónak, azok, akikkel én találkoztam, készséggel álltak rendelkezésemre bármilyen, a minősítéssel kapcsolatos kérdéssel kapcsolatban is. Úgy gondolom, ez általánosan is igaz a szaktanácsadókra, hiszen a céljuk a pedagógus segítése, támogatása, nemcsak konkrétan a tanításban, hanem a minősítéssel kapcsolatban is.

Szakedolgozatom célja, hogy bemutassam a szaktanácsadói rendszert, általános célját, szakterületek szerinti feladatát, a szaktanácsadói látogatás ütemezését.

Szeretném, ha a dolgozatom segítséget nyújtana a rendszer megismerésében, hogy más ne ismeretlenül, félelemmel álljon az egész előtt. Így sokkal nagyobb kedvvel, nyugodtabban teljesítheti az előírt feladatokat. Nagyon sokat lendíthet az, ha úgy állunk neki a feladatainknak, hogy tudjuk, van segítségünk, van valaki, aki már jártas mind ezekben, és segítséget nyújt, ha kérjük. Fontos lenne, hogy a pedagógusok jól megismerjék, és bátran éljenek a szaktanácsadói rendszer adta lehetőséggel, az általa nyújtott segítséggel.

Dolgozatom másik célja, hogy azoknak is segítsen, akik szeretnének szaktanácsadóként dolgozni. Nekem is az a célom, hogy szaktanácsadóként dolgozzak a jövőben. Ahhoz, hogy ezt a fajta feladatot vállaljuk, elengedhetetlen, hogy a lehető legtisztábban lássuk a teljes rendszert. Tudnunk kell, mik a feltételei a szaktanácsadói munkának, mik a legfontosabb céljai, vagyis milyen feladatokat kell ellátni, milyen szakterületek közül választhatunk, és a döntésünk megkönnyítése érdekében tudnunk kell azt is, hogy az egyes szakterületekhez milyen feladatok tartoznak pontosan, így azt a területet választhatjuk, amelyik a legközelebb áll hozzánk, hogy aztán a leghatékonyabban és legmagasabb szinten, tudásunk legjavából végezhessük a munkánkat szaktanácsadóként.

Remélem, a dolgozatom eléri a célját, és sikerül útmutatást nyújtani azoknak a pedagógusoknak, akik a szaktanácsadást azért szeretnék igénybe venni, hogy a tanításuk minőségét javítsák, nyitottak az újításokra, szeretnének új ötleteket, módszereket megismerni. Segít a minősülés előtt állóknak, hogy tisztában legyenek, mindazzal, amit a minősítés során tudniuk kell, és így jól felkészülten teljesíthessék az előttük álló feladatokat, kihívásokat. Végül, a dolgozatommal szeretnék segítséget nyújtani azoknak, akik szaktanácsadóként szeretnének a jövőben dolgozni. Számukra is nagyon fontos, hogy tudják, világosan lássák, hogyan épül fel, miből áll a szaktanácsadói rendszer. Ezáltal tudatosan ki tudják választani, mely terület a számukra legmegfelelőbb, hogy a munkájukat a lehető leghatékonyabban tudják végezni, segítve ezzel a pedagógus társaik munkáját, rendelkezésükre álljanak a szükséges területen.

2. A szaktanácsadói rendszer

A szaktanácsadó általános feladata a köznevelési-közoktatási rendszerben érintettek, a különböző célcsoportok szakmai tevékenységeinek fejlesztő célú támogatása, a változások inspirálása. Ez a feladat összetett tevékenységrendszerben valósul meg, amelynek egy jellegzetes eleme az intézménylátogatás.

Az intézménylátogatáshoz kapcsolódó tevékenységek:

- a szaktanácsadó -szakterületétől függetlenül- egy felszínre került intézményi probléma azonosításában, megoldási javaslatok keresésében segít, a másik pedig, amikor szakmai konzultáns szerepét tölti be.
- a problémamegoldó szaktanácsadó, akinek a feladata támogatni az érintetteket a probléma azonosításában vagy átfogalmazásában, az okok feltárásában, a lehetséges megoldások felvázolásában.

A szaktanácsadói látogatás lehet:

- *hívó jellegű*, ebben az esetben az intézmény maga kéri a szaktanácsadó segítségét,
- *küldő jellegű*, a szakpolitika által kiemelten fontosnak tartott fejlesztések, programok népszerűsítésére, bevezetésére, illetve krízishelyzetbe került intézmény támogatására küldi megbízója.

A szaktanácsadást úgy célszerű kiépíteni és működtetni, hogy mind a négy tanácsadási helyzetre legyen lehetőség. Egy olyan vegyes hívó-küldő rendszer kiépítése látszik célszerűnek, amelynek három alappillére van:

1. A szaktanácsadók – előre kialakított munkaterv és prioritási szempontok szerint- látogatják az intézményeket, pedagógusokat.
2. Az intézmények kérhetik a szaktanácsadó segítségét egyedi problémájuk megoldásához.
3. Az oktatáspolitikai központilag kiírt pályázatok útján támogatja a szaktanácsadók igénybevételét. Ezek a pályázatok kapcsolódhatnak oktatáspolitikai prioritásokhoz, krízishelyzetekhez felszámolásához. A szaktanácsadói rendszer szereplői az országos vezető szaktanácsadók, akik a szakmai koordináció, döntéshozók, szolgáltatók és intézmények közötti kapcsolattartás „hídemberei”.

3. Szaktanácsadói feladatok¹

3.1. Általános feladatok

- az OH-val kötött szerződés alapján heti egy alkalommal a Pedagógiai Oktatási Központokkal egyeztetett szaktanácsadói feladatokat, a meghatározott helyszíneken elvégzi és dokumentálja
- a szaktanácsadói feladatokat a szaktanácsadás protokollja szerint látja el
- kapcsolatot tart a Pedagógiai Oktatási Központ területi referensével, a látogatás szervezőjével
- kapcsolatot tart az intézmények vezetőivel és pedagógusaival
- felkészül a szaktanácsadói látogatásokra
- félévente szaktanácsadói beszámolót készít az adott időszak szaktanácsadói látogatásairól
- figyelemmel kíséri a jogszabályi változásokat
- folyamatosan fejleszti tudását saját szakmai területén (önfejlesztés, továbbképzések)
- ismeri saját tantárgyának kerettantervét, kerettantervi változásait
- közreműködik a szaktanácsadói látogatások tapasztalatainak a fejlesztésekbe történő visszacsatolásában
- részt vesz a szaktanácsadók központi értekezletein félévente 2 alkalommal a Pedagógiai Oktatási Központban /az Oktatási Hivatalban.

3.2. Részletes feladatok

3.2.1. Tantárgygondozó szaktanácsadás

<i>Szaktanácsadói feladatok</i>	<i>Óra</i>	<i>Dokumentumok</i>
Felkészülés a szaktanácsadói látogatásra	1	- látogatási adatlap, - tájékoztató levél intézményvezetőnek, - tájékoztató levél pedagógusnak, - a pedagógus szakmai tevékenységének bemutatása.
Szaktanácsadói látogatás, Vezetői megbeszélés, Óralátogatás előtti megbeszélés a pedagógussal, Óralátogatás, Az óralátogatás tapasztalatainak megbeszélése,	6	-látogatási adatlap, -elégedettségmérő kérdőív pedagógus, -elégedettségmérő kérdőív vezető.

¹ Oktatási Hivatal, Szegedi Oktatási Központ, Tóth Edit-Szaktanácsadói feladatok, 2015.

Pedagógus szakmai fejlődési tervének elkészítése, A helyszíni látogatás lezárása		
A szaktanácsadói látogatás lezárása, dokumentáció elkészítése	1	Összegző- a látogatási adatlap melléklete.

3.2.2. Tematikus (országos) szaktanácsadás (48/2012.(XII.12.) EMMI rendelet 10§-15.§ szerint)

<i>Szaktanácsadói feladatok</i>	<i>Óra</i>	<i>Dokumentumok</i>
Felkészülés a szaktanácsadói látogatásra	1	-látogatási adatlap, -tájékoztató levél az intézményvezetőnek.
Szaktanácsadói látogatás Problémamegoldás Konzultáció	6	-látogatási adatlap, -intézményfejlesztési terv, -jelenléti ív, -szakmai anyag.
A szaktanácsadói látogatás lezárása A dokumentáció elkészítése	1	-látogatási adatlap, -összegző - a látogatási adatlap melléklete, -elégedettségmérő kérdőív pedagógus, -elégedettségmérő kérdőív vezető.

3.2.3. Általános szaktanácsadás (48/2012.(XII.12.) EMMI rendelet 3.§.(a)-(f) alapján)

<i>Szaktanácsadói feladatok</i>	<i>Óra</i>	<i>Dokumentumok</i>
Nevelési és tantárgy-pedagógiai módszerek, eszközök, eljárások megismertetése, terjesztése	8	-látogatási adatlap, -összegző – a látogatási adatlap melléklete, -jelenléti ív, -szakmai anyag, -elégedettségmérő kérdőív.
Nevelési-oktatási intézményi pedagógiai programok, helyi tantervek, Házirendek, Intézményi pedagógiai dokumentumok elemzése, azok intézményi elkészítésének és alkalmazásának segítése,	8	-látogatási adatlap, -összegző – a látogatási adatlap melléklete, -jelenléti ív, -szakmai anyag, -elégedettségmérő kérdőív.

Az alkalmazott pedagógiai módszerek és pedagógiai fejlesztő tevékenység elemzésének, értékelésének segítése adott köznevelési intézmény, intézménytípus esetében	8	-látogatási adatlap, -összegző – a látogatási adatlap melléklete, -jelenléti ív, -szakmai anyag, -elégedettségmérő kérdőív.
Nevelési eszközök, tankönyvek, taneszközök, nevelési-oktatási programok kiválasztásának segítése a nevelési-oktatási intézmény, vagy az intézményrendszer egésze vonatkozásában	8	-látogatási adatlap, -összegző – a látogatási adatlap melléklete, -jelenléti ív, -szakmai anyag, -elégedettségmérő kérdőív.
Egyéni szakmai tanácsadás Portfólió készítése Portfólió feltöltése Mesterpályázat készítése Mesterprogram készítése Egyedi nevelési probléma	8	-látogatási adatlap, -összegző – a látogatási adatlap melléklete, -jelenléti ív, -szakmai anyag, -elégedettségmérő kérdőív.
A köznevelés rendszerszintű fejlesztéseinek támogatása, a miniszter által indított országos tantárgyi és műveltségterületi pedagógiai feladatok segítése.	8	-látogatási adatlap, -összegző – a látogatási adatlap melléklete, -jelenléti ív, -szakmai anyag, -elégedettségmérő kérdőív.

3.3. Pedagógiai-szakmai szolgáltatási területek szerint (48/2012.(XII.12.) EMMI rendelet 4§-9/A§ alapján)

3.3.1. Pedagógiai értékelés

<i>Szaktanácsadói feladatok</i>	<i>Óra</i>	<i>Dokumentumok</i>
Kompetencia mérések eredményei, helyi feldolgozásának támogatása	8	-látogatási adatlap, -összegző – a látogatási adatlap melléklete, -jelenléti ív, -szakmai anyag, -elégedettségmérő kérdőív.

Tudás- és képességmérésre alkalmas eszközök fejlesztése	8	-látogatási adatlap, -összegző – a látogatási adatlap melléklete, -jelenléti ív, -szakmai anyag, -elégedettségmérő kérdőív.
Feladatbankok és mérőeszközök fejlesztése	8	-látogatási adatlap, -összegző – a látogatási adatlap melléklete, -jelenléti ív, -szakmai anyag, -elégedettségmérő kérdőív.
Az Országos Kompetenciamérés eredményei alapján intézkedési terv elkészítéséhez tanácsadás	8	-látogatási adatlap, -összegző – a látogatási adatlap melléklete, -jelenléti ív, -szakmai anyag, -elégedettségmérő kérdőív.

3.3.2. Pedagógiai tájékoztatás

<i>Szaktanácsadói feladatok</i>	<i>Óra</i>	<i>Dokumentumok</i>
Jó gyakorlatok megosztása írásos formában, elektronikusan (2000karakter)	8	-látogatási adatlap, -összegző – a látogatási adatlap melléklete, -szakmai anyag.
Honlapra módszertani anyagok összeállítása	8	-látogatási adatlap, -összegző – a látogatási adatlap melléklete, -szakmai anyag.
Kiadványszerkesztés, korrektúra	8	-látogatási adatlap, -összegző – a látogatási adatlap melléklete, -szakmai anyag.
Adott szak/ műveltségterület vagy pedagógiai problémakör aktuális szakirodalmának áttekintése, közérthető összegzése	8	-látogatási adatlap, -összegző – a látogatási adatlap melléklete, -szakmai anyag.

3.3.3. Tanügy-igazgatási szolgáltatás

<i>Szaktanácsadói feladatok</i>	<i>Óra</i>	<i>Dokumentumok</i>
Írásos szakmai elemző anyagok készítése	8	-látogatási adatlap, -összegző – a látogatási adatlap melléklete, -szakmai anyag.
Tájékoztató anyagok készítése	8	-látogatási adatlap, -összegző – a látogatási adatlap melléklete, -szakmai anyag.

3.3.4. Pedagógusok képzése, továbbképzése

<i>Szaktanácsadói feladatok</i>	<i>Óra</i>	<i>Dokumentumok</i>
Szakmai konzultáció szervezése, tartása	8	-látogatási adatlap, -összegző – a látogatási adatlap melléklete, -jelenléti ív, -szakmai anyag, -elégedettségmérő kérdőív.
Jó gyakorlatok megosztása személyes konzultációk során	8	-látogatási adatlap, -összegző – a látogatási adatlap melléklete, -jelenléti ív, -szakmai anyag, -elégedettségmérő kérdőív.
Szakmai közreműködés szakmai rendezvényeken, konferenciákon	8	-látogatási adatlap, -összegző – a látogatási adatlap melléklete, -jelenléti ív, -szakmai anyag, -elégedettségmérő kérdőív.
Szakmai műhely vagy továbbképzés tartása	8	-látogatási adatlap, -összegző – a látogatási adatlap melléklete, -jelenléti ív, -szakmai anyag, -elégedettségmérő kérdőív.
Nevelőtestületi előadás vagy mini konferencia tartása adott témában	8	-látogatási adatlap, -összegző – a látogatási adatlap melléklete, -jelenléti ív, -szakmai anyag, -elégedettségmérő kérdőív.
Bemutatóóra, bemutató foglalkozás tartása	8	-látogatási adatlap, -összegző – a látogatási adatlap melléklete, -jelenléti ív, -szakmai anyag, -elégedettségmérő kérdőív.

3.3.5. Tanulmányi, sport-és tehetséggondozó versenyek szervezése, összehangolása

<i>Szaktanácsadói feladatok</i>	<i>Óra</i>	<i>Dokumentumok</i>
Tanulmányi, sport-és tehetséggondozó versenyek szervezése	8	-látogatási adatlap, -összegző – a látogatási adatlap melléklete, -jelenléti ív, -szakmai anyag.
Versenyszervezési feladatok kidolgozása	8	-látogatási adatlap, -összegző – a látogatási adatlap melléklete, -jelenléti ív, -szakmai anyag.
Versenyszervezési feladatok javítása	8	-látogatási adatlap, -összegző – a látogatási adatlap melléklete, -jelenléti ív, -szakmai anyag.
Versenyzők teljesítményének értékelése	8	-látogatási adatlap, -összegző – a látogatási adatlap melléklete, -jelenléti ív, -szakmai anyag.
Zsűrizés	8	-látogatási adatlap, -összegző – a látogatási adatlap melléklete, -jelenléti ív, -szakmai anyag.

3.3.6. Tanulótájékoztató-tanácsadó szolgálat

<i>Szaktanácsadói feladatok</i>	<i>Óra</i>	<i>Dokumentumok</i>
Konzultációk szervezése, tartása	8	-látogatási adatlap, -összegző – a látogatási adatlap melléklete, -jelenléti ív, -szakmai anyag.
Tanulói fórumok szervezése, tartása	8	-látogatási adatlap, -összegző – a látogatási adatlap melléklete, -jelenléti ív, -szakmai anyag.

3.3.7. A lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók támogatásához kapcsolódó korai jelző- és pedagógiai támogató rendszer működtetése

<i>Szaktanácsadói feladatok</i>	<i>Óra</i>	<i>Dokumentumok</i>
Nevelőtestületi tájékoztató, műhelyfoglalkozás tartása - SNI tanulók fejlesztése -hátrányos helyzet és lemorzsolódás - magatartásproblémák - konfliktuskezelés témában.	8	-látogatási adatlap, -összegző – a látogatási adatlap melléklete, -jelenléti ív, -szakmai anyag, -elégedettségmérő kérdőív.

3.3.8. Egyéb-munkaközösségek gondozása

<i>Szaktanácsadói feladatok</i>	<i>Óra</i>	<i>Dokumentumok</i>
Intézményi, megyei, régiós szintű munkaközösségek irányítása, szakmai segítése	8	
Munkaközösségek számára tematikus szakmai programot szervezése	8	

3.3.9. Egyéb-vegyes

<i>Szaktanácsadói feladatok</i>	<i>Óra</i>	<i>Dokumentumok</i>
A szaktanácsadás népszerűsítése, bemutatása, tájékoztató előadás tartása	8	
Az intézményi műveltségterületi, tantárgyi és a több tantárgyat is érintő projektek segítése	8	
Pályázatírás, pályázati projekt működtetésének segítése	8	
Kerekasztal / klub /workshop szervezése, vezetése	8	
Online kapcsolattartás szakmódszertani kérdésekben pedagógusokkal	8	

Segítségnyújtás a pedagógusok, a vezetők és az intézmények önértékeléséhez	8	
Szaktanácsadói és szakmai szolgáltatási igények felmérése a személyes találkozás során	8	
Pedagógusok tervezőmunkájának a támogatása	8	
Érettségivel kapcsolatos szakmai és jogi változások követése, erről való tájékoztatás	8	
Vezetői feladatok szakmai támogatása	8	
Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulókra vonatkozó szaktanácsadói tevékenység - tehetséggondozás	8	

4. A szaktanácsadó segít, és nem ellenőríz

Az előző pontokban igyekeztem részletesen ismertetni, mit is jelent, miből is áll a szaktanácsadó feladata. Nagyon sokfajta területen nyújtanak segítséget a szaktanácsadók az iskoláknak, a vezetőknek és a pedagógusoknak is. Fontos lenne, ha az iskolaigazgatók és a pedagógusok egyre többen és egyre gyakrabban vennék igénybe a szaktanácsadói szolgálat szolgáltatásait.

A területileg illetékes Pedagógiai Oktatási Központ által tudunk kapcsolatba kerülni a szaktanácsadói rendszerrel, a szaktanácsadókkal.

4.1. Segít a pedagógusnak

Az ún. tantárgygondozói szaktanácsadás központi szerepe, feladata, hogy segítse, támogassa a pedagógus szakmai tudásának fejlesztését. Személyes tanácsadás keretében járul hozzá a pedagógus szakmai kompetenciáinak fejlesztéséhez, a pedagógus életpályán való előmenetelhez, a minősítésre való felkészüléshez, de legalapvetőbben a folyamatos szakmai fejlődéshez. Hangsúlyos eleme a tanóra-, illetve foglalkozáslátogatás.

A tantárgygondozó szaktanácsadás három alapelvre támaszkodik: *a folyamatosságra, a személyre szabottságra, és az egyenrangú kapcsolatra.*

A **folyamatosság** alapelvében fontos, hogy a szaktanácsadó a látogatást a pedagógus szakmai fejlődésének folyamatában értelmezi. Ugyan csak egy nap erejéig lép be a pedagógus (és az intézmény) életébe, a fejlesztési folyamat az intézményen belül azonban tovább folytatódik, a pedagógusnak szakmai célkitűzései megvalósításához az intézményen belül támogatókat kell találnia. Fontos, hogy a pedagógust időről időre ugyanaz a szaktanácsadó látogassa, illetve a szaktanácsadóknak legyen egy intézményi körük, amellyel – a látogatásokon túl is – állandó kapcsolatot tartanak.

A **személyre szabottság** alapelve azt jelenti, hogy a szaktanácsadó a pedagógus igényeihez és szükségleteihez igazodik, az ő folyamatos szakmai fejlődése áll a szaktanácsadói látogatás középpontjában. Olyan körülményeket biztosít a számára, ahol a hangsúly a pedagóguson van, aki tudatosan készül a szaktanácsadói óra/tevékenységlátogatásra, önértékeléssel kiválasztja azokat a kompetenciaterületeket, amelyeken fejlődni akar, javaslatot tesz az óra- és tevékenységlátogatás megfigyelési szempontjaira, megfogalmazza a munkájával kapcsolatos kérdéseit, és ő tervezi meg saját szakmai fejlődését is. Ebben a folyamatban a tantárgygondozó

szaktanácsadó reflexiói segítik. Fontos, hogy a szaktanácsadó meg tudja teremteni azt a bizalmi légkört, amely kellő biztonságot nyújt a pedagógusnak ahhoz, hogy legyen bátorsága megfogalmazni a kérdéseit, kételyeit, szembe tudjon nézni hiányosságaival, felismerje, hogy milyen területen kellene fejlődnie, és merjen segítséget kérni a szaktanácsadótól. A tantárgygondozó szaktanácsadási folyamat megvalósítása során a szaktanácsadó nem ad közvetlen tanácsokat, hanem úgy vezeti a közös munkát, hogy maga a pedagógus jusson el saját szükségletei azonosításához, szakmai fejlődési tervének elkészítéséhez.

Az **egyenrangú kapcsolat** alapelve azért van jelen és azért is fontos, hiszen a szaktanácsadó maga is ugyanolyan pedagógus, mint akit meglátogat. Ugyanazt a tantárgyat tanítja azonos iskolatípusban, azonos földrajzi környezetben.

Mindezeken túl nagyon fontos a szaktanácsadó személyisége, attitűdje, hogy mennyire tud olyan alapot biztosítani, hogy nehézség nélkül, könnyen megvalósulhasson a nehézségek nélküli, jó hangulatú közös munka, ennek következményeként pedig kialakulhasson az egyenrangú, partneri kapcsolat a pedagógus és a szaktanácsadó között. Fontos a visszajelzés, a közös munka és a fejlődési lehetőségek közös felfedezése.

Nagyon fontos, hogy ne feledjük, a szaktanácsadónak nem tiszte, hogy a pedagógust értékelje, minősítse, kritizálja. Ezzel szemben a feladata az, hogy a fejlesztő célú, egyéni szaktanácsadás feltételeinek megteremtse, amelynek alapját a személyközpontú támogatás főbb attitűdjei jelentik: a másik fél elfogadása, megbecsülése, megerősítése. Fontos, hogy a szaktanácsadó olyan támogatást tudjon nyújtani, amely során a meglátogatott pedagógus jobban megérti önmagát.

Az egyenrangúság abban is megnyilvánul, hogy a közös munka során nemcsak a pedagógus, hanem a szaktanácsadó is tanul a folyamatban.

4.2. Segít az iskolának

Az ún. intézményfejlesztési szaktanácsadó elsősorban az intézményt támogatja. Segíti az intézményt, hogy az helyzetére alapozva és a környezet kihívásaira válaszolva tervezetten fejlődjön, saját tanulási folyamataira reflektálva egyre hatékonyabb közösségként járuljon hozzá tanulóinak eredményesebb fejlődéséhez.

- Az intézményfejlesztési tanácsadó legfontosabb feladatai, hogy
- támogassa az intézmény közösségét és vezetését a fejlesztési stratégiák és projektek tervezésében, előkészítésében, megvalósításában, értékelésében és fenntartásában,

- folyamatos visszajelzést adjon az intézménynek a fejlődéséről,
- segítsen az intézményi önértékelésben,
- segítse elő a tanulási folyamatokat, a belső tudásmegosztást, a hálózati tanulást,
- támogassa az intézményfejlesztések fenntartói, tankerületi szintű összehangolását,
- működjön együtt a többi szaktanácsadóval.

Az intézményfejlesztési szaktanácsadás támogatja az intézményeket abban, hogy az intézmény működésével kapcsolatos adatokra támaszkodva, hogy az képes legyen elkészíteni egy olyan intézkedési tervet, amelyet megvalósítva az intézmény által végzett pedagógiai tevékenység színvonala emelkedik.

Intézkedési tervre két esetben van szüksége az intézményeknek:

1. Az iskola alacsonyabb teljesítményt nyújt a kompetenciamérésen.
2. Az ötévente végrehajtandó intézményértékelést követően.

4.3. Segít a kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló nevelésében, oktatásában

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló:

- Különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:
 - sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló
 - beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló
 - kiemelten tehetséges gyermek, tanuló
- A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló.

4.3.1.A sajátos nevelést igénylő gyermekek, tanulók és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók integrált nevelését segítő szaktanácsadás

Az e területen dolgozó szaktanácsadók az intézményi integrált nevelési folyamatot támogatják, elsősorban az alábbi tevékenységeken keresztül:

- segítségnyújtás a szakvélemények értelmezéséhez, értő felhasználásához;
- az integráció előmozdítása azoknak a pedagógusoknak a támogatásán keresztül, akik sajátos nevelési igényű, vagy beilleszkedési, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek, tanulók nevelésével foglalkoznak;

- szemléletváltás ösztönzése, módszertani eszköztár bővítése a befogadó pedagógia elterjedése, intézményesülése érdekében.

4.3.2. Tehetségfejlesztési szaktanácsadás

A tehetségfejlesztési szaktanácsadók segítik a pedagógusokat a tehetségfejlesztéshez kapcsolódó szakmódszertan hazai és nemzetközi eredményeinek megismerésében és alkalmazásában.

Feladataik elsősorban:

- a tehetség felismerésének, azonosításának, kiteljesedésének támogatása;
- a Nemzeti Tehetség program és a Géniusz hálózat népszerűsítése;
- a tehetségfejlesztő szemlélet és gyakorlat tudatosítása;
- a Nemzeti Tehetség Programnak megfelelő innovációk, projektek indításának segítése.

4.4. Konfliktuskezelési szaktanácsadás

Tevékenysége elsősorban az agresszió-prevencióra, illetve a pedagógusok, diákok, szülők konfliktuskezelési képességeinek fejlesztésére terjed ki. A tevékenységek széles skáláját kínálja, amelyekből az adott helyzet függvényében választhat az intézmény.

A konfliktuskezelési szaktanácsadó támogatja a szervezeti tanulást annak érdekében, hogy az intézmény képessé váljon:

- saját működésében felismerni azokat a tényezőket, amelyek elősegítik az antiszociális agresszió megjelenését;
- a pedagógiai programját és gyakorlatát fejleszteni annak érdekében, hogy megelőzhető legyen az agresszió;
- minden pedagógusban kialakítani az erőszakmentes konfliktuskezelés igényét és képességét;
- minden érintettet bevonni a gyermekek és tanulók problémamegoldó, konfliktuskezelő képességének fejlesztésébe.

4.5. Pedagógiai mérés-értékelési szaktanácsadás

A pedagógiai mérés-értékelési szaktanácsadás szorosan összekapcsolódik az intézményfejlesztési szaktanácsadással. Adatokat, eredményeket szolgáltat, következtetéseket von le a mérési eredményekből, melyek az intézményi fejlesztési folyamatok pontos tervezéséhez jelentenek alapot.

A pedagógiai mérési értékelési szaktanácsadók abban támogatják az intézményeket, hogy

- a mérőeszközök szakszerűek legyenek;
- a lehető legadekvátabb pedagógiai értékelési rendszert működtessék;
- a lehető legjobb minőségű adatokkal rendelkezzenek saját programjuk megvalósításának eredményességéről;
- épüljenek be a mérés-értékelési eredmények az intézményi fejlesztési folyamatokba.

5.Legyél szaktanácsadó!

Már az első szaktanácsadóval való találkozásom után megfogalmazódott bennem a gondolat, hogy én is ezt szeretném csinálni. Szeretnék segíteni, bátorítást, ötletet nyújtani a pedagógustársaimnak. Ami a leginkább vonzott engem, hogy így lehetőségem van megdicsérni a kollégáimat, elmondani nekik, hogy nagyon jó, amit és ahogyan csinálnak, és elmondani nekik azt is, mennyire fontos munkát végeznek, és tudatosítani bennük, hogy hatalmas szükség van rájuk, a munkájukra, hogy ne csökkenjen a lelkesedésük és a motivációjuk!

Gyakorló pedagógusként én magam is tapasztalom a nagyon sok nehézséget, ami nap mint nap ér minket. Nyomaszt minket a megfelelés a sokféle irányban, és ezenkívül még a napi leterheltség, hogy mindig készen kell állnunk az azonnali cselekvésre, problémamegoldásra, konfliktuskezelésre. Mindezek mellett pedig igyekszünk a tőlünk telhető legjobban átadni a tananyagot a tanulóknak, igyekszünk változatos munkaformákkal, új és hatékony módszerek alkalmazásával minél jobb tanórákat tartani.

Egy ilyen nehéz körülmények között végzett munka során igazán üdítő tud lenni egy kollega, aki biztatásával, dicsérő szavaival támogat minket abban, hogy jól végezzük a munkánkat.

5.1. A szaktanácsadás szintjei

A szaktanácsadói támogatás-szakterülettől függetlenül- öt lehetséges szinten valósulhat meg, de szakterületenként eltérő, hogy a szaktanácsadó tevékenységében melyik szint válik hangsúlyossá.

1. Egyéni tanulás támogatása

- Az aktuális gyakorlat fejlesztő célú támogatása, tartalmi és módszertani megújulást segítő eljárások, gyakorlatok, lehetőségek megismertetése
- Az önreflexió szorgalmazása
- A folyamatos tanulás, az életpálya-építés támogatás
- Segítségnyújtás az oktatáspolitikai által támasztott feladat teljesítéséhez

- Jó gyakorlatok megismerésének, adaptációjának szorgalmazása

2. *Csoportos tanulás támogatása*

- Társtámogatási, -tanulási formák elterjesztésének ösztönzése
- Ad hoc munkacsoportok, munkaközösségek, fejlesztő teamek működésének támogatása
- Szaktárgyi és szaktárgyak közötti pedagógiai együttműködések segítése

3. *Szervezeti tanulás támogatása*

- A pedagógiai program fejlesztésének és megvalósításának támogatása
- Az intézmény önértékelési rendszere fejlesztésének segítése különösen a helyzetelemzésben, a feltárt adatok értelmezésében, fejlesztések kidolgozásában
- Az intézményvezetés támogatása a pedagógust támogató környezet kialakításában
- Helyzetelemzés az intézménnyel együtt, és ennek nyomán segítségnyújtás a fejlesztési stratégiá(k) megalkotásában, illetve a további szaktanácsadói és más támogatási formák kiválasztásában
- A belső tanulási folyamatok, a tanuló közösséggé válás ösztönzése
- Fejlesztési projektek megvalósításának támogatása
- Komplex intézményfejlesztési program megvalósításában együttműködés más szaktanácsadókkal

4. *Intézményközi tanulás támogatása*

- A szaktanácsadó által gondozott szakterület képviselője regionális vagy országos szinten
- Különböző intézmények, pedagógusok jó gyakorlatainak terjesztése, elérhetővé tétele
- A hálózati tanulás előmozdítása intézmények között: a fejlesztési tapasztalatok megosztásának támogatása
- Együttműködés más szaktanácsadókkal komplex intézményfejlesztési program megvalósítása, támogatása kapcsán
- Intézmények egymástól tanulásának támogatása
- Az intézményfejlesztések fenntartói, tankerületi szintű összehangolásának támogatása
- Csoportosan végzett, összehangolt szaktanácsadói munka tervezése és megvalósítása

5. Országos szint- a szakpolitikai döntések támogatása

- Tapasztalatok megosztása adott területről vagy intézményről más szaktanácsadókkal
- Összegzés készítése szakterülete helyzetéről, javaslatok megfogalmazása a szakmai irányítás számára
- Tájékoztatás szakmapolitikai prioritásokról
- Fejlesztési tájékoztatások, műhelyfoglalkozások tartása intézményeknek
- Átfogó fejlesztési stratégiák megfogalmazásához, országos projektek indításához javaslatok készítése

5.2.Szaktanácsadói kompetenciák

5.2.1. Önfejlesztéshez szükséges szaktanácsadói kompetenciák

Mivel a szaktanácsadói munka más emberekkel való kapcsolattartásban, velük közösen valósul meg, nagyon fontos, hogy a szaktanácsadók kompetenciái ezeken a területeken fejlettek legyenek.

- Fontosnak tartja személyes fejlődését
- Fontosnak tartja önismeretének tudatos fejlesztését
- Igényli mások visszajelzéseit munkájával, személyével kapcsolatban
- Hisz abban, hogy a legnagyobb hatást személyes példájával érheti el
- Elkötelezett a folyamatos tanulás iránt

5.2.2. Egyéni tanulás támogatásához szükséges szaktanácsadói kompetenciák

A szaktanácsadó egyéni konzultációk alkalmával támogatja a pedagógusokat szakmai fejlődésükben. Segít a pedagógusnak, hogy ismerje saját kompetenciahatárait, meg tudja határozni személyes fejlődési lehetőségeit, a munkáját támogató környezetet, szakmai hálózatot. Ebben a munkában az egyén támogatásán van a hangsúly.

- Hisz abban, hogy minden ember fejleszthető
- Hisz saját és partnere természetes erejében
- Fontosnak tartja a reflektív szemlélet és gyakorlat kialakítását
- Munkája céljának azt tekinti, hogy segítse a pedagógus döntéshozatalát, nem pedig azt, hogy döntéseket hozzon helyette
- Hisz abban, hogy a tanácsadás módszereit a támogatott pedagógushoz és annak céljaihoz kell igazítani

- A problémákat és a kihívásokat fejlődési lehetőségnek tekinti
- Fontosnak tartja a saját és a támogatott pedagógus idejével való hatékony gazdálkodást
- A bizalommal teli légkört az eredményes fejlesztés alapfeltételének tekinti
- A támogatott pedagógusra úgy tekint, mint olyasvalakire, aki saját munkájának legjobb szakértője

5.2.3. Csoportos tanulás támogatásához szükséges szaktanácsadói kompetenciák

A pedagógiai folyamatok jellemzően a pedagógusok kisebb-nagyobb csoportját érintik. Egy nevelőtestületen belül a kollegák szakmai felkészültsége, érdeklődése eltérőek, ezért fontos, hogy a szaktanácsadó tevékenysége során felismerje és megfogalmazza a közös munkához szükséges ismereteket, kompetenciákat.

Ennek tevékenységformái lehetnek a hospitálások ösztönzése, a csoportos tanácsadás, a témához kapcsolódó tanórakutatások elindítása.

Támogatja esetmegbeszélő csoportok működését, vezetését, együttműködik más szaktanácsadókkal, szakemberekkel.

- Nyitottan, előítéletektől mentesen közelít másokhoz
- Partnerként, egyenrangú félként tekint másokra
- Fogékony a probléma iránt
- Bíz abban, hogy a támogatott pedagógusok képesek megoldani az aktuálisan előttük álló feladatokat
- Van türelme a csoportmunka támogatásához
- Tud háttérben maradni
- Nyitottan áll a megoldandó feladatok elé
- A közösségeket törekszik bevonni a problémamegoldásba
- Elkötelezett a szakmai együttműködések iránt

5.2.4. Szervezeti tanulás támogatásához szükséges szaktanácsadói kompetenciák

A szervezeti szintű szaktanácsadó az intézményvezetést támogatja az intézményi önértékelésben, pedagógiai gyakorlatának és környezetének elemzésében, fejlesztések kidolgozásában. A helyzetelemzéshez mérőeszközöket, módszereket ajánl. Segíti a kiértékelést végző, majd a beavatkozási lehetőségeket kereső csapatok munkáját. Támogatja az intézményvezetést az önértékelés eredményeire épülő fejlesztés megtervezésében és végrehajtásában.

- Szervezeti és folyamat szinten is fontosnak tartja a reflektív gyakorlatot
- A hibákat és az akadályokat a munkafolyamat szerves részének tekinti
- Nyitott mások megoldási javaslataira
- Fontosnak tartja, hogy a pedagógus és a szervezet céljai harmonizáljanak
- Fontosnak tartja, hogy az intézmény tanulószervezetként működjön

5.2.5. Intézményközi tanulás támogatásához szükséges szaktanácsadói kompetenciák

Fontos a más intézményekkel az együttműködés az intézmények szervezeti tanulásához, a mások jó gyakorlatából való tanulás. A szaktanácsadó területi munkaközösséget működtet, vagy bekapcsolódik egy másik szaktanácsadó által működtetett területi munkaközösség munkájába.

Szakmai műhelyeket, konzultációs lehetőségeket szervez, illetve támogatja a tematikus műhelyek szervezését, megtartását. Rendszeresen megosztja tapasztalatait és eredményeit a többi szaktanácsadóval, a pedagógiai folyamatokat támogató szakemberekkel.

A térségben található referenciainstítúciókkal együttműködve segíti a jó gyakorlatok megismerését, adaptációját, az adaptáció során keletkező tapasztalatok kicserélést és feldolgozását.

- Elhivatott az együttműködés iránt
- Hisz az egymástól való kölcsönös tanulás erejében
- Pozitív a viszonya jó gyakorlatok átvételéhez
- Segítőképz az adaptáció megtervezésében
- Elkötelezett saját szakmai tapasztalatainak, jó gyakorlatának átadása mellett

5.2.6. Országos szint, a szakpolitikai döntések támogatásához szükséges szaktanácsadói kompetenciák

A szaktanácsadó segíti az oktatásirányítás döntés-előkészítő munkáját, a szakterületét érintő oktatáspolitikai programok közvetítését, és támogatja az implementációt.

Együttműködik a szakterület országos szakmai koordinációjának képviselőjével. Részt vesz a szaktanácsadói hálózat munkájában, a szaktanácsadók egymástól tanulásának folyamatában. Segíti az intézményeket a szakterületéhez kapcsolódó országos vagy regionális köznevelés-fejlesztési pályázatokon való részvételben, azok megvalósításában.

- Igénye van a folyamatos szakmai fejlődésre mások tudásának sajátjába történő beépítése által
- Igénye van tudásának, tapasztalatainak másokkal történő megosztására.
- Elkötelezett a pontos információszolgáltatás mellett

5.3. A szaktanácsadói képzés

A szaktanácsadói képzést követően folytatható a szaktanácsadói tevékenység. A szaktanácsadói képzésen való részvétel általános bemeneti feltételei:

- jelenleg Pedagógus II. besorolási fokozatban van
- 2015. január 1. napja óta nem volt sikertelen eredménnyel zárult minősítési eljárása
- pedagógus-munkakör betöltésére alkalmas egyetemi vagy főiskolai végzettséggel rendelkezik
- a jelentkezés határidejéig legalább 14 év szakmai gyakorlatot szerzett
- rendelkezik legalább 5 éves tapasztalattal abban az intézménytípusban, amelyben szaktanácsadói tevékenységet szeretne folytatni
- rendelkezik pedagógus-szakvizsgával vagy a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról szóló 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet 35.§ (4) bekezdésében meghatározott, azzal egyenértékű végzettséggel
- egyházi jogi személy által fenntartott (evangélikus/katolikus/református) köznevelési intézményben végzett szaktanácsadói tevékenységre irányuló Mesterpedagógus fokozatot célzó minősítési eljárásra történő jelentkezés esetén az adott egyház által fenntartott intézményben betöltött aktív jogviszonya van
- a jelentkezési időszak végéig intézményvezetője rögzítette jelentkezését a www.oktatas.hu oldalon a Saját oldal / Intézmény menüpontjában a Pedagógusminősítés, tanfelügyelet (adminisztráció) ikonon keresztül a azonosítójú eljárásra.

5.3.1. A szaktanácsadói képzés célja

A képzés talán legfontosabb célja, hogy a képzésre jelentkező pedagógust felkészítse a fejlesztő célú látogatás feladatainak elvégzésre. Fontos cél, hogy a képzés során, illetve a képzés végére a jelentkezőben kialakuljanak azok a kompetenciák, amelyek, alkalmasak teszik őt a szaktanácsadói feladatok elvégzésére az általa választott számtalan terület valamelyikén. Alkalmassá kell váljon új típusú szaktanácsadói feladatok elvégzésére, követnie kell a

szaktanácsadói munkában jelentkező változásokat, újításokat, azokhoz tudnia kell teljes mértékben alkalmazkodni. Rendelkeznie kell a jelentkező pedagógusnak azokkal a pedagógiai és módszertani ismeretekkel, melyek megléte elengedhetetlen, ahhoz, hogy a későbbiekben sikeres szaktanácsadói tevékenységet folytasson.

6. Én szaktanácsadóként

A szaktanácsadóhoz szükséges feltételeket teljesítve szeretnék szaktanácsadóként dolgozni a jövőben. A számtalan terület közül nekem a tantárgygondozói szaktanácsadás nyerte el leginkább a tetszésemet. Hozzám úgy érzem, ez a terület áll a legközelebb, hiszen a mindennapi munkám része, hogy tanítok. Munkába állásom óta alsó tagozatos matematika tanítóként dolgozom. Sok tapasztalatot gyűjtöttem már ezen a területen. Ezen kívül, az évek során volt szerencsém a kollegáim óráit is látogatni, ami segített a tapasztalataim bővítésében, illetve sok új, és más módszerek megismerésében. A mindennapok során is sokszor fordulunk egymáshoz tanácsért, egy-egy helyzet vagy nehézség megoldása kapcsán, illetve ha újítani szeretnénk, segíteni tudnak a munkatársaink az ötleteikkel, amelyeket ők már kipróbáltak, nekik már beváltak.

Tantárgygondozó szaktanácsadóként szeretném a kollegákat biztatni, sokat dicsérni, segíteni a munkájukban őket, amiben kell, amiben kéri. Szeretnék új ötleteket mutatni, amivel színesíthetik, frissíthetik a tanítási gyakorlatukat. Bízom benne, hogy a látogatások során én magam is sok új ötletet, módszert látok majd, amit a saját tanítási gyakorlatom során hasznosítani tudok, segítségükkel frissíteni tudom majd az ötlettáramat, illetve a módszereimet is módosítom, ha szükséges, ha úgy ítélem meg, hogy a tanításom hatékonyabb lesz az újításokkal. Szívesen állok a rendelkezésükre például a minősítéssel kapcsolatos kérdéseikben is, hiszen nekem is sokat jelentett, amikor a hozzám látogató szaktanácsadó segített nekem a minősítéssel kapcsolatban is. Megválaszolva a kérdéseimet nyugodtabban és felkészültebben álltam a teljes minősítési folyamat előtt.

Feladataim sokfélék és sokrétűek lesznek.

Feladatom lesz:

- A látogatás előkészítése és lebonyolítása. Ez magában foglalja az interjúkat a vezetővel, a látogatott pedagógussal; az óralátogatást; az ezt követő óramegbeszélést; a látogatás végén pedig az összegzést.
- a helyszíni látogatás összegzését

- a pedagógus szakmai fejlesztési tervének elkészítését a pedagógussal közösen
- az előírt dokumentumok előkészítését és feltöltését az elektronikus rendszerbe.

A látogatásom órakerete, óraelosztása

A látogatás órakerete 10 óra/ látogatás, melynek elosztása a következőképpen alakul:

- 2 óra a helyszíni látogatás előkészítő munkáira
- 1 óra vezetői interjú
- 1 óra pedagógus interjú
- 2 foglalkozás/óralátogatás
- 1 óra óramegbeszélés
- 1 óra fejlesztő értékelés megállapításai, pedagógus szakmai fejlesztési terv irányainak közös meghatározása
- 2 óra a helyszíni látogatás összegzőjének és a pedagógus szakmai fejlesztési terv online felületre történő beírása

Nézzük kicsit részletesebben szaktanácsadóként a látogatásom tevékenységeit!

I. A látogatás előkészítése

- Dokumentumelemzés (intézményből bekért dokumentumok alapján)
- Látogatási terv elkészítése, elküldése az intézménynek
- A vezetői és pedagógus interjú kérdéssorának elküldése az intézménynek
- A pedagógus önértékelési ív összesítőjének elemzése.

II. A látogatás lefolytatása

- Megbízólevél átadása
- A látogatási napló folyamatos vezetése
- Vezetői interjú elkészítése
- Pedagógus interjú elkészítése
- Óralátogatás
- Óralátogatás megbeszélése a pedagógussal
- A látogatás összegzése, reflexió
- A pedagógus szakmai fejlesztési terv közös megbeszélése.

III. A látogatást követően

- A helyszíni látogatás összegző dokumentum elkészítése és feltöltése az online felületre
- A pedagógus szakmai fejlődési terv dokumentum elkészítése és feltöltése az online felületre
- A látogatás dokumentumainak összegyűjtése.

Szeretném, ha a látogatás összes dokumentumát mindig a pontosan, precízen kezelném, ha a munkám ebből a szempontból is maximálisan megfelelné a követelményeknek.

A szaktanácsadói látogatás dokumentumai közül szeretnék kiemelni néhányat, hogy érthető és világos legyen, mit is foglalnak pontosan magukban ezek a dokumentumok, illetve, hogy mik a céljai ezeknek a dokumentumoknak a meglétének.

1. Pedagógus szakmai fejlesztési terv

Célja:

- A pedagógus rövid és hosszú távú egyéni szakmai, valamint a minősítési szint eléréséhez szükséges céljainak a kitűzése
- A célok teljesítéséhez szükséges feladatok, tevékenységek meghatározása
- A célok eléréséhez ajánlott/választott meghatározott fejlesztési formák kijelölése
- A cél megvalósulása után várható hatás, változás rögzítése.

A látogatás összegzéseként készül, a pedagógus és szaktanácsadó egyeztetése alapján, a szaktanácsadó készíti, a pedagógus az aláírásával tanúsítja.

2. Szaktanácsadói helyszíni látogatás összegzője

Célja:

- a dokumentumok elemzése alapján a pedagógus intézményben betöltött szerepének a megállapítása
- a pedagógus szakmai erősségeinek a megerősítése a tanítás-tanulási folyamatban
- a pedagógus fejlesztendő területeinek/ szakmai fejlődéséhez a szükségletek megállapítása a kompetenciaterületek tükrében.

3. Pedagógus önértékelési ív

Ez a kompetenciaterületek köré csoportosított kérdőív, 4 pontos szöveges skálával, melyek kapcsolódnak az óralátogatás szempontsorához és a pedagógus szakmai fejlesztési terv elemeihez.

Ez a dokumentum nem beadandó dokumentum, a pedagógusnál marad. Az önértékelési összegzőt kapja a kezébe a szaktanácsadó.

Célja:

- a pedagógus önreflexiójának elősegítése
- a szaktanácsadó előzetes tájékozódása
- a pedagógus szakmai fejlesztési tervének elkészítéséhez információ szolgáltatása
- a pedagógus életpályamodell szintjeinek való megfelelés segítése
- a szakmai erőforrások tudatosítása.

4. Intézményvezetői interjú

Célja:

- a meglátogatott pedagógusra vonatkozó információk gyűjtése
- a szaktanácsadói látogatás összegzőjében megfogalmazottak hasznosítása intézményi szinten
- kapcsolódás a megváltozott vezetői szerep betöltéséhez.

5. Pedagógus interjú

Célja:

- a meglátogatott pedagógusra vonatkozó információk gyűjtése
- a szaktanácsadói látogatás összegzőjében megfogalmazottak hasznosítása intézményi szinten
- a PSZFT megvalósításának támogatása vezetői szinten
- kapcsolódás a megváltozott vezetői szerep betöltéséhez.

6. Óralátogatási szempontsor

Célja:

- tematikus kereteket és megfigyelési szempontokat nyújt a szaktanácsadó számára az óralátogatáshoz és az azt követő beszélgetéshez
- támpontot, információt nyújt az elkészítendő PSZFT-hez.

Az óralátogatási szempontsor kapcsolódik a pedagógus interjú és a pedagógus önértékelés kérdéseihez. Igen/ Nem válaszokat tartalmaz.

7. Elégedettségi kérdőív

Célja, a látogatás folyamatára történő visszacsatolás. Segítségével a szaktanácsadó is reális képet kap a munkájáról.

A kérdőív a látogatás előkészítésére, lefolytatására vonatkozó kérdéssorokat tartalmaz.

8. Látogatási terv

Célja:

- a látogatás egyeztetett menetrendje/ órarendje
- a látogatás 6 órájának tartalmi tervezete
- az intézményvezető/pedagógus számára iránymutató
- A külső ellenőrzés (OFI által kiküldött) segítése.

9. Látogatási napló

Célja:

- a látogatási tervbe foglaltak megvalósulásának igazolása
- a változások nyomon követése
- az elvégzett munka igazolása
- a kifizetési feltételeknek való megfelelés.

Ezek a dokumentumok megléte szükségesek a szaktanácsadói látogatás során. Van olyan, amelyet a szaktanácsadó egyénileg tölt ki, van olyan, amit a látogatott pedagógussal együtt. A dokumentumok igazolják a látogatás során történeteket. Segítenek később is, például a fejlesztési terv, melynek segítségével nyomon tudja követni a pedagógus, hogy tartja-e magát a benne foglaltakhoz? A fejlesztési tervben foglaltak követése segíti a kollegát abban, hogy sikeresen teljesíteni tudja azt, a megjelölt területeken valóban sikerrel tudjon fejlődést elérni. Többek között emiatt is fontos, hogy a szükséges dokumentumok mindegyike meglegyen hiánytalanul, olyan formában és minőségben, ami teljes mértékben megfelel az előírt követelményeknek.

7. Összegzés

Szakedolgozatom célja a szaktanácsadói rendszer bemutatása volt. Szerettem volna megismertetni a rendszert alkotó elemeket, az egyes elemeket a rendszeren belül. Célom volt, hogy felkeltsem az érdeklődést a rendszer iránt, azáltal, hogy ismertetem a hasznát, a segítő célját. A dolgozatomban bemutattam, hogy a szaktanácsadó segíteni tud az intézménynek, a vezetőnek, a pedagógusnak is. Konfliktuskezeléskor a szülőnek és a tanulónak is.

Elsőként a szaktanácsadói rendszer általános feladatairól írtam. A szaktanácsadó általános feladata a köznevelési-közsoktatási rendszerben érintettek, a különböző célcsoportok szakmai tevékenységeinek fejlesztő célú támogatása, a változások inspirálása.

Ezt követően a szaktanácsadók feladatainak a rendszerezése következett. Elsőként az általános feladatokról tettem említést. Az általános feladatok közé tartozik például: a szaktanácsadói feladatokat a szaktanácsadás protokollja szerint látja el, kapcsolatot tart a POK területi referensével, a látogatás szervezőjével, kapcsolatot tart az intézmények vezetőivel és pedagógusaival, felkészül a szaktanácsadói látogatásokra, félévente szaktanácsadói beszámolót készít az adott időszak szaktanácsadói látogatásairól, figyelemmel kíséri a jogszabályi változásokat, folyamatosan fejleszti tudását saját szakmai területén (önfejlesztés, továbbképzések), ismeri saját tantárgyának kerettantervét, kerettantervi változatait.

A részletes feladatokat tekintve beszélhetünk: Tantárgygondozó szaktanácsadásról; Tematikus (országos) szaktanácsadásról; Általános szaktanácsadásról.

A feladatok pedagógiai-szakmai szolgáltatási területek szerint a következőképpen csoportosíthatók: pedagógiai értékelés, pedagógiai tájékoztatás, tanügy-igazgatási szolgáltatás, pedagógusok képzése, továbbképzése, tanulmányi, sport-és tehetséggondozó versenyek szervezése, összehangolása, tanuló tájékoztató-tanácsadó szolgálat, a lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók támogatásához kapcsolódó korai jelző-és pedagógiai támogató rendszer működtetése, egyéb-munkaközösségek gondozása, egyéb-vegyes.

Dolgozatom következő fejezetével azt szerettem volna kihangsúlyozni, hogy a szaktanácsadó feladata a segítségnyújtás, és nem az ellenőrzés. Tapasztalatom szerint sok pedagógus számára nem tisztázott tény ez még. A szaktanácsadó segítségnyújtó mivoltát bizonyítandó megemlítettem azokat a területeket, ahol kérhető és igénybe vehető az általa nyújtható segítség. Segít például a pedagógusnak, az iskolának, a kiemelt figyelmet igénylő tanulónak.

Az ún. tantárgygondozói szaktanácsadás központi szerepe, feladata, hogy segítse, támogassa a pedagógus szakmai tudásának fejlesztését. Személyes tanácsadás keretében járul hozzá a pedagógus szakmai kompetenciáinak fejlesztéséhez, a pedagógus életpályán való előmenetelhez, a minősítésre való felkészüléshez, de legalapvetőbben a folyamatos szakmai fejlődéshez. Hangsúlyos eleme a tanóra-, illetve foglalkozáslátogatás.

A tantárgygondozó szaktanácsadás három alapelvre támaszkodik: *a folyamatosságra, a személyre szabottságra, és az egyenrangú kapcsolatra.*

Az ún. intézményfejlesztési szaktanácsadó elsősorban az intézményt támogatja. Segíti az intézményt, hogy az helyzetére alapozva és a környezet kihívásaira válaszolva tervezetten fejlődjön, saját tanulási folyamataira reflektálva egyre hatékonyabb közösségként járuljon hozzá tanulóinak eredményesebb fejlődéséhez.

Az intézményfejlesztési tanácsadó legfontosabb feladatai, hogy

- támogassa az intézmény közösségét és vezetését a fejlesztési stratégiák és projektek tervezésében, előkészítésében, megvalósításában, értékelésében és fenntartásában,
- folyamatos visszajelzést adjon az intézménynek a fejlődéséről,
- segítsen az intézményi önértékelésben,
- segítse elő a tanulási folyamatokat, a belső tudásmegosztást, a hálózati tanulást,
- támogassa az intézményfejlesztések fenntartói, tankerületi szintű összehangolását,
- működjön együtt a többi szaktanácsadóval.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel foglalkozó szaktanácsadó feladata a sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók segítése, tehetségfejlesztés, konfliktuskezelés, és a pedagógiai-mérési értékelési tanácsadás.

A következő részben biztatok mindenkit, hogy dolgozzon szaktanácsadóként. Miután a feladatokat ismertettem, felhívom a figyelmet arra, hogy mennyire fontos a szaktanácsadók munkája. A dolgozatom célja, hogy meg hozza a kedvét a többi pedagógusnak a szaktanácsadói munkához. Mivel én is szeretnék a későbbiekben e területen dolgozni, bemutatom a szaktanácsadói munkát a jövőbe tekintve, amikor én már szaktanácsadóként fogok dolgozni. Ebben a részben megemlítem a szaktanácsadói kompetenciák hat csoportját, melyek a következők: Önfejlesztéshez szükséges szaktanácsadói kompetenciák, Egyéni tanulás támogatásához szükséges szaktanácsadói kompetenciák, Csoportos tanulás támogatásához szükséges szaktanácsadói kompetenciák, Szervezeti tanulás támogatásához szükséges

szaktanácsadói kompetenciák, Intézményközi tanulás támogatásához szükséges szaktanácsadói kompetenciák, Országos szint, a szakpolitikai döntések támogatásához szükséges szaktanácsadói kompetenciák.

Majd említést teszek még a szaktanácsadói képzésről, a képzés céljáról.

Úgy érzem a szakdolgozatom elérte a bevezetésben megfogalmazott, kitűzött célokat.

Sikerült megismertetni a szaktanácsadói rendszer felépítését, működését. Betekintést nyújt a dolgozat a tevékenységi rendszerbe, bemutatja a feladatokat. Segít megérteni a szaktanácsadói rendszer lényegét, célját azokkal is, akik eddig úgy gondolták, ez egy újabb ellenőrző rendszer. Felhívja a figyelmet, és kiemeli, hogy célja a segítségnyújtás, a pedagógus és az iskola, illetve, ha olyan helyzetben kéri, a szülők és tanulók támogatása is.

Remélem, sikerült teljesíteni azt a célokat is, hogy több pedagógus kolléga érdeklődését is felkeltsem, meghozzam a kedvét a szaktanácsadói munka végzéséhez. Célom volt, hogy megértsék, mennyire fontos és szükséges az ő támogató, segítő, fejlesztő tevékenysége.

Bízom abban, hogy hozzám hasonlóan, sokan döntenek úgy, hogy a jövőben szaktanácsadóként fognak dolgozni! Céljukká válik, hogy ilyen módon is támogassák, biztassák a többi pedagógus kollegát abban, hogy jól, hatékonyan ellátják a rájuk bízott feladataikat.

8. Felhasznált irodalom

Az új típusú szaktanácsadás kézikönyve, Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet, 2015.(2023.április 20.)

https://ofi.oh.gov.hu/sites/default/files/attachments/13246_uj-tipusu-szaktanacsadas_kezikonyv.pdf

Általános tájékoztató a 2023. évi szaktanácsadói képzésekről és a szaktanácsadói tevékenységre irányuló Mesterpedagógus fokozat elérését célzó minősítési eljárásról, (2023.április 21.)

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/pem/Altalanos_tajekoztato_szt_2023.pdf

Benedek András: Közoktatási szakértők kézikönyve, Budapest, 1996, OKKER Oktatási Iroda

Dr. Ligeti Csákné: Szakértő és szaktanácsadó a közoktatásban, Új Katedra, 1998. február 8. (2023. április 10.)

<https://kiadvany.suliszerviz.com/kiadvanyok/14-kiadvany-2012/804-2012-dr-pompor-zoltan-szakerto-es-szaktanacsado-mi-a-kulonbseg>

Szaktanácsadás, tantárgygondozás, Oktatási Hivatal, Fejér és Veszprém megyei Pedagógiai Oktatási Központ, 2023. február 20.(2023.április 21.)

https://www.oktatas.hu/koznevelés/pok/szekesfehervar/szekesfehervar_szaktanacsadas_tantar_gygondozas

Pavlik Oszkárné- Szilágyi Imréné: Szaktanácsadók kézikönyve, Fővárosi Pedagógiai Intézet, Budapest, 2000.

Pöcze Gábor: A pedagógus mint szaktanácsadó és szakértő In. Tanári LÉTKérdések, B11.3, Raabe Kiadó, Budapest, 2000. május 11.

Simon István-Tóth András: Irányítás és ellenőrzés a közoktatási intézményekben, Országos Közoktatási Intézet, Új Pedagógiai Szemle, 1998. november (2023. április 14.)

<https://epa.oszk.hu/00000/00035/00021/1998-11-ta-Tobbek-Iranyitas.html>

Simon Krisztina, Szentgáliné Erős Márta, Kézy Ágnes: A tantárgygondozó szaktanácsadás folyamata és dokumentumai Iskolai könyvtár, Budapest: OFI, 2015. augusztus, (2023. április 15)

https://ofi.oh.gov.hu/sites/default/files/attachments/protokoll_dokumentumok_tanito_tanar_v2_0.pdf

Szakértők és szaktanácsadók a közoktatásban, Új Pedagógiai Szemle, 1997. január, (2023. április 10.) <https://epa.oszk.hu/00000/00035/00001/1997-01-kf-Szazdi-Szakertok.html>

Szebenyi Péter–Mezei Gyula: Szakértők-szaktanácsadók módszertana. OKKER Oktatási Iroda, Bp., 1996.